

EU:n finanssipolitiikan sääntöjä edelleen uudistettava

- Julkiset investoinnit mahdollistettava
- Turvalausekkeet poistettava
- Bruttovelasta tarkastelu nettovelkaan
- Vaihtotaseiden hallinta mukaan

EU:n finanssipolitiikan sääntöjä uudistettiin keväällä 2024. FinUnionsin jäsenjärjestöt SAK ja STTK näkevät tarpeellisena jatkaa sääntöjen uudistamista.

Uudistuneissa säännöissä otetaan aiempaa paremmin huomioon jäsenmaiden erilaiset tilanteet. Turvalausekkeet kuitenkin vesittivät ideaa sääntöjen yksinkertaistamisesta ja joustavoittamisesta. Uhkana on, etteivät säännöt tuo finanssipolitiikkaan riittävästi liikkumatilaa, eikä sääntöjä ole aina realistista noudattaa. Lisäksi säännöt eivät mahdollista riittäviä julkisia investointeja.

Tiukka finanssipolitiikan sääntökehikko heikentää maan itsemääräämisoikeutta, johon budjettivalta keskeisesti kuuluu. Tämä on ongelmallisinta hyvinvointivaltioille, joiden tehtävä on ylläpitää julkisia palveluita ja etuuksia myös taantumissa, kun tarve on suurinta. 2000-luvulla Suomea on rasittanut ulkoiset sokit ja elinkeinorakenteen muutos, mitkä ovat väliaikaisia ongelmia. Hetkellinen julkistalouden velkaantuminen ei saa tarkoittaa hyvinvointivaltion rapautumista, vaikka velkaantumisen vauhtia on syytä hillitä.

EU:n finanssipolitiikan säännöt rakentuvat yhä kahden numeron varaan: julkisen velan pitäisi olla enintään 60 % BKT:stä ja julkisen talouden alijäämä ei saisi ylittää 3 % BKT:stä. Nämä viitearvot voivat edelleen toimia pohjana uusille säännöille, jos niitä täydennetään seuraavilla joustoilla.

Julkiset investoinnit mahdollistettava

Uudistuneissa säännöissä EU:n yhteisrahoittamat investoinnit voidaan lukea sopeutusvaatimuksen ulkopuolelle. Lisäksi puolustusmenoja voidaan katsoa läpi sormien, kun EU:n alijäämämenettelyyn joutumista arvioidaan.

Nämä pienet joustot eivät ole kuitenkaan riittäviä turvaamaan julkisia investointeja, vaan ne tarvitsevat lisää joustoa velka- ja alijäämä säännöissä. Näin varmistetaan, että julkisella sektorilla on mahdollisuus elvyttää ja ylläpitää investointeja myös taantumissa.

Maakohtaisissa suosituksissa mainitut julkiset investoinnit pitää jättää kokonaan velka- ja alijäämäkriteerien ulkopuolelle. Kestävä kehitys ja sosiaalisten oikeuksien pilari on kytkettävä talouspoliittiseen ohjaukseen vahvemmin. Maakohtaisissa suosituksissa mainitut näihin liittyvät lisämenot on jätettävä ulos alijäämän ja velkasuhteen tarkastelusta.

Turvalausekkeet poistettava

Uudet säännöt sisältävät velkakestävyyden ja alijäämän turvalausekkeet. Ne ohjaavat tarkastelua pitkän aikavälin velkakestävyydestä lyhytjänteiseen talouspolitiikkaan. Turvalausekkeet voivat vaatia epärealistisen rajua sopeutusta ja estää investointeja pidemmän aikavälin velkakestävyyden vahvistamiseksi. Turvalausekkeista on syytä luopua kokonaan.

Bruttovelasta tarkastelu nettovelkaan

Säännöt perustuvat julkisen bruttovelan tarkasteluun. Bruttovelka on kuitenkin harhaanjohtava mittari julkisen talouden kestävyydelle, koska se ei huomioi julkista varallisuutta. Bruttovelkaan perustuvia sääntöjä on mahdollista kiertää myymällä julkista varallisuutta ja näin on toimittu Suomessakin useasti. Tämä ei paranna julkisen talouden kestävyttä vaan voi jopa pahentaa sitä.

Etenkin Suomelle on ongelmallista, että työeläkerahastojen ylijäämiä ei jatkossa huomioida velkakestävyysanalyysissä. Tämä antaa liian heikon kuvan Suomen julkisen talouden kehityksestä. Jatkossa säännöissä on tarkasteltava bruttovelan sijasta nettovelkaa.

Vaihtotaseiden hallinta mukaan

Vaihtotaseiden epätasapainot olivat pitkälti syy eurokriisiin. Vaihtotaseiden hallintaan perustuvia sääntöjä tulisivikin merkittävästi vahvistaa. Vaihtotaseiden ali- ja ylijäämiä pitäisi käsitellä symmetrisesti esimerkiksi niin, että pitkäaikaisessa poikkeamassa kolmen prosentin raja-arvosta joutuu sijoittamaan osan Euroopan investointirahastoon.

Lisätiedot:

Susanna Salovaara, FinUnionsin johtaja, +32 488 47 95 08, susanna.salovaara@finunions.org

Tatu Knuutila, ekonomisti, SAK, puh. +358 50 075 3999, tatu.knuutila@sak.fi

Patrizio Lainà, pääekonomisti, STTK, puh. +358 40 583 4432, patrizio.laina@sttk.fi

